

Ý NGHĨA CỦA TRIẾT LÝ NHÂN SINH TRONG “THÉP ĐÃ TÔI THẾ ĐẮY” CỦA NHÀ VĂN NIKOLAI A. OSTROVSKY ĐỐI VỚI VIỆC GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG SỐNG CHO THANH NIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

Vũ Thị Thanh Thanh

Khoa Khoa học cơ bản, Trường Đại học Hạ Long

Tóm tắt: “Thép đã tôi thế đấy” của nhà văn Nikolai A. Ostrovsky là một tác phẩm văn học rất quen thuộc đối với thế hệ thanh niên không chỉ ở Việt Nam mà còn với nhiều nước trên thế giới; được xem như là “thánh kinh mới” của thanh niên Xô Viết thời bấy giờ. Tác phẩm đã trở thành cuốn sách gối đầu giường của biết bao thế hệ, cổ vũ họ trong cuộc đấu tranh chống lại kẻ thù. Cho đến ngày nay triết lý nhân sinh trong “Thép đã tôi thế đấy” của nhà văn NIKOLAI A. OSTROVSKY vẫn có ý nghĩa quan trọng đối với việc giáo dục lý tưởng sống cho thanh niên Việt Nam hiện nay

Từ khóa: Triết lý nhân sinh trong “Thép đã tôi thế đấy” của nhà văn Nikolai A. Ostrovsky, giáo dục lý tưởng sống.

THE SIGNIFICANCE OF THE PHILOSOPHY OF LIFE IN "HOW THE STEEL WAS TEMPERED" BY THE AUTHOR NIKOLAI A. OSTROVSKY FOR EDUCATING THE IDEALS OF LIFE FOR YOUNG PEOPLE IN VIETNAM TODAY

Vu Thi Thanh Thanh

Department of Basic Sciences, Ha Long University

Abstract: "How the Steel Was Tempered" by author Nikolai A. Ostrovsky is a literary work that is very familiar to the youth not only in Vietnam but also in many countries around the world; it is regarded as the "new Bible" of Soviet youth at that time. The work has become a bedtime book for countless generations, encouraging them in their struggle against enemies. Even today, the philosophy of life in "How the Steel Was Tempered" by author NIKOLAI A. OSTROVSKY still holds significant importance for educating the ideals of life for young people in Vietnam today.

Keywords: Philosophy of life in "How the Steel Was Tempered" by author Nikolai A. Ostrovsky, education of life ideals.

Nhận bài: 03/12/2024

Phản biện: 28/12/2024

Duyệt đăng: 03/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

“Thép đã tôi thế đấy” của nhà văn Nikolai A. Ostrovsky là một tác phẩm văn học rất quen thuộc đối với thế hệ thanh niên không chỉ ở Việt Nam mà còn với nhiều nước trên thế giới. Sức hấp dẫn ẩn chứa trong tác phẩm đã cuốn hút và đi sâu vào tâm trí người đọc để rồi hình thành trong họ niềm tin, sức mạnh kiên cường để sống với lý tưởng mà mình đã chọn. “Thép đã tôi thế đấy” được xem như là “thánh kinh mới” của thanh niên Xô Viết thời bấy giờ. Tác phẩm đã trở thành cuốn sách gối đầu giường của biết bao thế hệ, cổ vũ họ trong cuộc đấu tranh chống lại kẻ thù. Nhân vật chính trong tác phẩm là Pa-ven, cuộc đời anh được nhà văn phác họa từ nhỏ cho đến khi trưởng thành. Ngoài Pa-ven thì thép ở đây còn là những thanh niên như Xéc-gây, Giác-ki, Va-li-a. Cả cuộc đời họ trải qua nhiều biến cố, thăng trầm, tất cả được ví như một lò luyện thép nóng ngàn độ, từ đó cho ra những chiến sĩ Hồng quân kiên cường, dũng cảm, bất khuất. Điều đặc sắc ở tác phẩm đó là nhà văn Nikolai A. Ostrovsky khi xây dựng hình tượng nhân vật Pa-ven đã hóa thân mình vào trong chính nhân vật. Cuộc đời, sự nghiệp của Pa-ven cũng chính là cuộc đời, sự nghiệp của tác giả. Là

một chiến sĩ Hồng quân được tôi luyện qua bao cuộc đấu tranh, thử thách, Nikolai A. Ostrovsky đã sống hết mình vì sự nghiệp cách mạng, vì lí tưởng sống mà mình đã chọn đúng như nhân vật Pa-ven của ông. Cuộc đời ông xảy ra nhiều khó khăn khi ông mắc bệnh thương hàn nhưng vượt lên trên tất cả, ông vẫn tiếp tục sống với tinh thần ham sống, ham chiến đấu mãnh liệt. Nikolai A. Ostrovsky đã viết tác phẩm này khi ông đang nằm trên giường bệnh bị bại liệt và mù. Trong điều kiện như vậy với tinh thần của thế hệ mình ông đã cho ra đời “Thép đã tôi thế đấy” ẩn chứa trong nó một ngọn lửa mãnh liệt.

Năm 2024 kỉ niệm 107 năm Cách mạng Tháng 10 Nga thành công, đây là sự kiện có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với các quốc gia trên thế giới trong đó có Việt Nam. Nó gợi nhắc cho chúng ta về một thời hào hùng của những con người đã làm nên lịch sử. Những thanh niên thời đó đã sống, cống hiến hết mình để đạt được thắng lợi to lớn có ảnh hưởng đến nhiều quốc gia trong đó có Việt Nam.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Triết lý và triết lý nhân sinh trong “Thép

“Thép đã tôi thế đấy” của Nikolai A.Ostrovsky

Triết lý là những kết luận được suy ra từ một triết thuyết, một nguyên lý triết học nhất định. Đồng thời triết lý còn là những tư tưởng quan niệm thường được thể hiện dưới dạng những câu, mệnh đề cô đọng, súc tích; phản ánh được bản chất của các mối quan hệ diễn ra trong đời sống sinh động của con người. Nó có tác dụng chỉ đạo cho cách ứng xử, phương châm sống, suy nghĩ, hành động của con người trong hoàn cảnh cụ thể nào đó.

Triết lý nhân sinh phản ánh tồn tại xã hội của con người, nội dung của nó biểu hiện ở quan điểm, lẽ sống, khát vọng, nhu cầu của con người trong từng hoàn cảnh cụ thể. Nó không thể tách rời sự phát triển của thời đại do ảnh hưởng của những yếu tố khác nhau. Điều đó đòi hỏi chúng ta phải nhận thức rõ thời đại của mình để tìm cách thích ứng.

Nikolai A.Ostrovsky (29/09/1904-22/12/1936) sinh ra trong một gia đình công nhân nghèo, tại làng Vilia gần Ostrokh thuộc Governorat, tỉnh Volhynia – Ukraina. Tháng 4/1930, vợ chồng Ostrovsky chuyển đến ngôi nhà số 12 Ngõ Chết ở Moskva. Cuộc sống vô cùng khó khăn. Kinh tế eo hẹp không cho phép bà Raisa ở nhà để chăm sóc chồng. Ostrovsky cũng không muốn xin nhà nước giúp đỡ tiền để ổn định cuộc sống. Anh đã bắt đầu viết sách ngay cả khi cơ thể bắt đầu bị bại liệt và mù. Có một điều kỳ lạ là Ostrovsky đã bắt đầu từ nhan đề cuốn sách "Thép đã tôi thế đấy". Tháng 11/1932, "Thép đã tôi thế đấy" phần 1 được xuất bản và đến tháng 6-1934 thì ra mắt phần 2.

Tác phẩm nổi tiếng "Thép đã tôi thế đấy" của Nikolai Ostrovsky kể về một chàng thanh niên tên là Pa-ven, cũng chính là hóa thân của tác giả. Anh là một thanh niên lớn lên trong điều kiện đất nước gặp nhiều khó khăn. Anh có người yêu tên là Tô-nhi-a. Tô-nhi-a là một cô gái xinh xắn và dành cho Pa-ven với tất cả tình cảm nồng nhiệt của mình. Nhà Tô-nhi-a thuộc giai cấp tư sản nhưng Pa-ven lại muốn đi theo lý tưởng công hiến cho Đảng Cộng sản, cho cách mạng và cho đất nước. Tô-nhi-a rất yêu Pa-ven nhưng không thể đợi anh, không thể theo anh và không thể yêu lý tưởng mà Pa-ven đã lựa chọn. Pa-ven đã chia tay Tô-nhi-a để theo đuổi lý tưởng của mình. Anh công hiến

toàn bộ sức trẻ của mình phục vụ cho nhân dân và Tổ quốc. Sau này, trong quá trình lao động và sinh hoạt trong tổ chức Đảng, Pa-ven đã gặp Rita và được cô quý mến. Nhưng tình cảm giữa hai người chỉ giữ ở tình đồng chí vì Pa-ven không muốn chuyện tình cảm làm ảnh hưởng đến những lý tưởng đã xác định của mình.

Về sau, Pa-ven bị bệnh sốt thương hàn và bị bại liệt, vô hóa cột sống, phải ngồi xe lăn và đã có một y tá chăm sóc, đồng viên anh. Anh cảm thấy mình không được quyền lùi bước trước khó khăn, anh bắt đầu tin tưởng vào tình yêu mới và chuyển sang viết sách.

"Thép đã tôi thế đấy" cho ta thấy cuộc đời, tinh thần, lý tưởng sống của từng nhân vật hình thành, phát triển như thế nào thông qua cuộc đấu tranh chống kẻ thù của dân tộc dưới sự lãnh đạo sáng suốt của lãnh tụ Lê-nin và Đảng Bôn-sê-vich. Dưới ngọn cờ của Đảng những người như Pa-ven, Xéc-gây, Va-li-a, Giác-ki... đã cùng chung mục đích đấu tranh, tinh thần ham sống ham chiến đấu vì tự do của Tổ quốc, ấm no của nhân dân.

Tác phẩm là một khúc ca tươi đẹp của đời sống, nâng cao thêm nhiệt tình cách mạng, thúc giục chiến đấu, thúc giục công tác.

Tác phẩm "Thép đã tôi thế đấy" của nhà văn Nikolai A.Ostrovsky không chỉ mang đến cho chúng ta những biến cố lịch sử của thời đại lúc bấy giờ, sự hi sinh của những người cộng sản để đổi lấy tự do, độc lập cho Tổ quốc, cùng lý tưởng xây dựng một xã hội tươi đẹp hơn mà "Thép đã tôi thế đấy" còn là một bức tranh tuyệt đẹp về tình bạn và tình yêu. Những tình cảm đặc biệt đó đã mang đến con người cộng sản không chỉ biết theo đuổi lý tưởng của mình một cách máy móc và vụn vặt. Họ theo đuổi lý tưởng ấy vì những động lực cao đẹp. Tình bạn và tình yêu trong chiến tranh của Pa-ven không chỉ là động lực mà còn là nơi để anh giành lại sự sống khi bị giam cầm và tham gia chiến đấu.

2.2. Ý nghĩa triết lý nhân sinh trong “Thép đã tôi thế đấy” của Nikolai A.Ostrovsky trong việc giáo dục lý tưởng sống cho thanh niên Việt Nam hiện nay

Thanh niên là một lực lượng xã hội đặc thù, có số lượng đông chiếm phần lớn trong cơ cấu dân số, vì vậy đóng vai trò quan trọng trong sự vận động và phát triển của xã hội. Việt Nam đang trong thời kì hội nhập kinh tế diễn ra sâu rộng,

xu hướng toàn cầu hóa đã ảnh hưởng tới tất cả tầng lớp thanh niên của chúng ta. Bên cạnh những kết quả tích cực mà nó đem lại cho kinh tế, phát triển xã hội đất nước thì nó cũng gây ra nhiều ảnh hưởng tiêu cực đến mỗi thanh niên Việt Nam. Thanh niên Việt Nam năng động sáng tạo nhưng dễ bị dụ dỗ, chạy theo lợi ích, chủ nghĩa cá nhân xa rời những chuẩn mực đạo đức sống của xã hội.

Thời thời kì yên bình này, thì trách nhiệm của mỗi con người Việt Nam, và nhất là của mỗi con người trẻ tuổi đã không còn chỉ là bảo vệ đất nước, mà là bảo vệ và xây dựng nước nhà giàu đẹp. Người có lý tưởng sống cao đẹp là người luôn suy nghĩ và hành động để hoàn thiện mình hơn, giúp ích cho mình, gia đình xã hội và đất nước. Lý tưởng sẽ hướng dẫn đường cho chúng ta vượt qua mọi chông gai và can đảm chấp nhận mọi nghịch cảnh.

Mỗi thanh niên hãy học tập để nắm lấy tri thức vì tri thức là sức mạnh. Có tri thức, các bạn như đứng trên vai những người đi trước để cao hơn người khác. Hãy phát huy những truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Chấp nhận và vượt qua thử thách, bởi không có người thất bại, chỉ có người không biết cố gắng mà thôi.

Hiện nay, một bộ phận lớn thanh niên lại không suy nghĩ được như thế. Họ sống hờ hững với những gì diễn ra xung quanh, sống theo quan niệm: “Được đến đâu thì hay đến đó”, “Nước đến chân mới nhảy”. Tuổi trẻ ngày nay có nhiều thời gian cho học tập, giải trí, nhưng không ít bạn dùng thời gian vào những việc vô bổ. Phải chăng tuổi trẻ ngày nay khi đã được đáp ứng quá đầy đủ về vật chất lẫn tinh thần thì dần trở nên ích kỷ hơn, chỉ biết nghĩ cho riêng mình. Hơn thì không ít người lại tỏ ra hờ hững với những gì đang diễn ra quanh mình. Hiện nay không ít bạn trẻ đắm chìm trong Game online, Facebook và thế giới ảo mà quên đi nhiệm vụ học tập, sống xa rời thực tế. Trên thực tế, không ít bạn trẻ chỉ lo vun vén cho bản thân mà quên đi nghĩa vụ đối với đất nước, trốn tránh nghĩa vụ quân sự. Tất cả những bạn thanh niên có lối sống như thế đều đáng phê phán.

Đọc tác phẩm “Thép đã tôi thế đấy” của Nikolai A. Ostrovsky, đặc biệt tìm ra những giá trị về triết lý nhân sinh được thể hiện trong tác phẩm sẽ đem đến cho chúng ta những ý nghĩa nhất định trong việc xác định lý tưởng của mình.

Hình tượng nhân vật Pa-ven hay chính nhà văn Nikolai A. Ostrovsky là một bài học, một tấm gương cho mỗi thanh niên Việt Nam hiện nay học tập và noi theo. Các bạn trẻ phải không ngừng học tập, trau dồi kiến thức lịch sử, văn hóa của mình để giữ vững lí tưởng cách mạng mà ông cha ta đã để lại, kiên định lập trường giai cấp, dân tộc. Đứng trước các tiêu cực của xã hội các bạn cần phải phê phán và đấu tranh chống lại chúng, không được để bị dụ dỗ lôi kéo đi ngược lại với những mục đích cao đẹp mình đã lựa chọn.

Nhìn chung, thanh niên nước ta có lòng yêu nước nồng nàn, luôn phát huy truyền thống tốt đẹp của các thế hệ cha anh, khẳng định niềm tin vào mục tiêu, lý tưởng cách mạng và sự lãnh đạo của Đảng; có ý chí vươn lên trong học tập và lao động. Tuy nhiên, hiện nay cũng còn không ít thanh niên không có chí hướng rõ ràng, chưa hiểu biết đầy đủ truyền thống cách mạng của Đảng và dân tộc; một bộ phận thanh niên lười lao động, lười học tập, ngại khó, ngại khổ, chưa làm tròn trách nhiệm và nghĩa vụ của mình ở gia đình, địa phương, đơn vị; không có ý chí vươn lên làm giàu cho bản thân và xã hội, có những thanh niên có biểu hiện giảm sút niềm tin, bản lĩnh non kém, bị lôi kéo, kích động tham gia vào các hoạt động vi phạm pháp luật.

Chiến tranh luôn mang đến cho ta sự khốc liệt và mất mát, đau khổ và hy sinh. Còn tình yêu và tình bạn lại đưa ta tới sự êm dịu và hạnh phúc. Chiến tranh, tình yêu và tình bạn tưởng chừng đối lập nhau nhưng mỗi người cần thấy được rằng nơi đó nát lại là nơi con người muốn tìm đến nhau và nương tựa vào nhau. Như vậy, trong chiến tranh, tình yêu và tình bạn luôn xuất hiện để làm dịu những nỗi đau, hóa giải những bạo lực và làm giảm bớt sự hy sinh mà con người phải gánh chịu. Chiến tranh, tình đồng chí, tình yêu đã trở thành một chủ đề không thể thiếu trong văn chương. Trong số đó, tác phẩm “Thép đã tôi thế đấy” của nhà văn Nikolai Ostrovsky đã khắc họa vô cùng chân thực và gần gũi những hình ảnh về tình yêu đôi lứa trong chiến tranh qua ba mối tình của Pa-ven và tình bạn vô cùng đẹp đẽ giữa Pa-ven, Vali-a, Xéc-gây, ... và góp phần đưa cuốn sách trở thành bất tử của thời đại. Ở đây ta thấy rằng chiến tranh không thể là bất tử bởi nó sẽ hủy diệt mọi thứ trên đường mà nó đi qua nhưng chính tình yêu giữa con người sẽ là một sức mạnh không thể làm

biên mất, nó mới thực sự là mãi mãi.

Đặc biệt qua tiểu thuyết “Thép đã tôi thế đấy” lại càng khắc sâu thêm những bài học quý báu đầy ý nghĩa của tinh thần lạc quan, yêu đời trong học tập cũng như trong chiến đấu và lao động. Tiếng đàn gió cất lên rất nhiều lần trong những đêm hội của thanh niên trai gái trong ngôi làng nhỏ và còn cả trên những mặt trận đầy tiếng bom rơi đạn lạc. Nơi đó cái chết cận kề những chiến sĩ nhưng tất cả đều không lo nghĩ, sợ hãi vẫn lạc quan yêu đời, say mê với từng điệu nhạc. Tinh thần đó là bài học quý giá cho thế hệ thanh niên Việt Nam hiện nay học tập và noi theo. Cuộc sống dù có xảy ra nhiều khó khăn, trắc trở thì chúng ta cũng không được đầu hàng, tuyệt vọng, phải luôn giữ vững tinh thần để giải quyết mọi việc thật chính xác, đúng đắn.

III. KẾT LUẬN

“Thép đã tôi thế đấy” là một khúc ca tươi đẹp của đời sống, nâng cao thêm nhiệt tình cách mạng, thúc giục chiến đấu, thúc giục công tác, đồng thời giải quyết cho chúng ta nhiều vấn đề nhân sinh quan mới và biết sống sao cho đúng mực. Những giá trị mà tác phẩm đem lại mãi mãi được các thế hệ sau trân trọng, gìn giữ và noi theo. Tác phẩm có ý nghĩa to lớn không chỉ đối với thế hệ thanh niên thời bấy giờ, mà cho đến hôm nay những nội dung về triết lý nhân sinh trong tác phẩm vẫn có ý nghĩa to lớn với việc định hướng, giáo dục lý tưởng cách mạng, tư tưởng đạo đức cho thanh niên hiện nay, tiếp thêm cho họ sức mạnh, lòng can đảm, sự nhiệt thành để vượt lên mọi thử thách, góp phần xây dựng quê hương, đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lương Gia Ban, Chủ nghĩa yêu nước trong sự nghiệp công nghiệp hóa hiện đại hóa, Nxb Chính trị quốc gia, HN 2000.
2. Lê Kiên Cầu (2008), Triết lý nhân sinh, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Phạm Viết Cường (1978), Vấn đề xây dựng con người mới, Nxb Triết học, Hà Nội.
4. Phong Châu, Nguyễn Trọng Thụ (1983), Lối sống của chúng ta, Nxb Sự thật, Hà Nội.
5. Nikolai A. Ostrovsky (2002), Thép đã tôi thế đấy, Nhà xb văn học